

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 977.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.

Tartalom. Kísérő okmány az országos zsinatunk által hozott törvények szentesítés végetti fölterjesztéséhez. — Iskola ügy. A vallásos oktatás célja, jelentősége és főbb elvei bibliai alapon. Jámbor Lajos. — Közügyein k. Két jézsuíta missionárius viselt dolgai, s egy kis hírlapi vita. Virág Mihály. — Templomavatás Bél-Zerénden 1892. deczember 4-én. Nagy Sándor. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Kísérő okmány az országos zsinatunk által hozott törvények szentesítés végetti fölterjesztéséhez.

Császári és Királyi Apostoli Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

Legmélyebb tisztelettel és hálával fogadta az evangélium szerint reformált magyarországi keresztyén egyház Császári és Apostoli Királyi Felségednek 1891. évi májushó 14-én Bécsben kelt azon legfelsőbb elhatározását, melylyel legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a magyarországi ev. ref. egyház, zsinatát az egyetemes konventnek ugyanazon évi áprilhó 20 án kelt legalázatosabb folyamodványában elsorolt tárgyak felett tanácskozás és határozás céljából 1891. évi deczemberhó 5-én egybehívhasssa s megtarthassa, a nélkül, hogy az 1790—91. XXVI. t. cz. 4. §-a értelmében fentartott s biztos kirendelésre vonatkozó jogát Felséges Urunk jelenleg érvényesíteni szükségesnek látta volna.

Egyházi törvényünk alapján 3 évre terjedő hatás- és jogkörrel felruházott zsinatunk tanácskozó üléseit Budapesten 1891. évi decz. 5-én megkezdette, s azon idő óta 3 ülészakban, u. m. 1-ör 1891. decz. 5—16.; 2-ör 1892. márcz. 9—ápril 5.; 3-ör 1892. nov. 24—decz. 5-ig folytatta, immár működésének eddig maga elé tűzött törvényhozó részét elvégezte, s egyházalkotmányi szervezetét, melyet 1881—82. évi Debreczenben tartott zsinata megal-

kotott s mely Felségednek jóváhagyását is megnyerte, most újból átnézvén, bizonyos pótlásokkal és módosításokkal kiegészítette.

Ev. ref. egyházunk alkotmányi szervezete következő 3 főrészből áll: I. Egyházalkotmány. II. Egyházi törvénykezés szervezete. III. Köznevelési s közoktatási szervezet.

I. Az egyházalkotmány magában foglalja az egyház képviseleti s kormányzati hatóságait, azoknak jog- és hatáskörét meghatározó törvényeket.

Ezen fölterjesztett törvények annyiban különböznek a most érvényben álló törvényektől, hogy az erdélyi egyházkerület egyházalkotmányilag a zsinati képviselők választásánál követendő egyenlő eljárásnál fogva még szorosabban kapcsolatot a többi négy egyházkerülethez.

Az egyházkormányzati hatóságok szervezésénél, az egyházi tisztviselők választásánál a befolyás az egyházközségek népességére is tekintettel állapított meg, melynek következtében az adandó szavazatok száma nem egyedül a lelkészek számától, hanem a lelkek számától is fölteleztetik.

A közgyűlések és bíróságok hatás- és jogköre szabatosabban körülíratott; az ügyek természetéből folyólag több tárgy, melyek eddig a közgyűlés által intéztettek el, a bíróság hatáskörébe útalattak.

A konventi tagok választása az egyházkerületi közgyűlések teendői közé soroztatott.

A zsinatról szóló fejezetben következő módosítások vannak: a zsinati képviselők száma növeltetett a dunántúli egyházkerületre nézve kettővel; a zsinatra a választások 10 évre mondattak ki érvényeseknek, minek következtében a netalán időközben fölmerülhető törvényhozás szükségére jövőre könnyebben megoldható, elintézhető és eloszlatható lesz.

Az egyes egyháztagokról és az egyházi tisztviselőkről szóló második rész szabatosabban alakított át; a szegé-

nyek és árvák gondnokának, az egyházmegyei és kerületi ügyészeknek teendői is a törvénybe felvették és meghatároztattak.

A lelkészválasztásról szóló törvények nagymérvű átalakításon mentek keresztül; a meghívás útján való választás egy esetben megengedhetőnek mondatott ki; az eddig gyakorlatban volt kijelölés megszüntetett, a kellőleg minősített pályázók mind választhatók levén; a szabályellenes választások eseteiben követendő eljárás szabatosabban és részletesebben körülíratott; az özvegyi s kegyeleti évről rendelkezés az egyházkerületek hatáskörébe tartozónak mondatott ki.

Az egyházi adóról szóló szakaszok bővítettek és részleteztettek, melynek következtében az egyházi adó kivetésénél s fizetésénél az eljárás könnyítettett; a törvény védelme az egyháztagokra nézve biztosabbá s megnyugtatóbbá tétetett.

Az egyházi közalapról szóló szakaszok többféle czél-szerű módosításokkal egészített ki, úgymint: az egyházkerület megengedheti, hogy a kivetés 5 évről 5 évre történjék, mely által nagyobb népességű egyházközségeink könnyebben intézhetik el évi járulékaiknak beszolgáltatását; az osztályba sorozás szabatosan megállapított; a kezelésre nézve a közalapi végrehajtó bizottság hatás- és jogköre, tagjainak száma meghatározott. Ezen közalappal kapcsolatban a lelkészi özvegyek és árvák számára egy országos gyámintézet megalkotására, csekély fizetésű tanítók segélyezésére, a hivatalviselésre képtelen lelkészek nyugdíjintézetének felállítására a kezdeményező lépések megtétettek.

II. Az egyházi törvénykezés szervezete következő főbb elvek alapján alakítottatott át:

Eddigi egyházi törvényeink a bírósághoz csakis fegyelmi esetek elintézését útalta, jövőre az egyházi közigazgatás keretében felmerülő vitás ügyek ellátása is bíróság elé tartozik. Külön közigazgatási bíróságok azonban nem állítottak fel, úgy a fegyelmi vétségek, mint a közigazgatási vitás ügyek elbírálása egy bíróság hatáskörébe utaltatik.

A bíróságok kebelükből bizonyos időtartamra a halasztást nem tűrő esetekre kiküldött tanácsokat alkothatnak.

A közigazgatási vitás ügyek az egyházkerületi bíróságok által végleg elláttatnak.

Az eljárásban a szóbeliség csak az első fokú bírászkodásra szorítottatik.

Oly fegyelmi esetekben, melyekben hivatalból eljárásnak szüksége forog fenn, a vád képviselétéről a törvényben gondoskodás történt.

III. Köznevelési és közoktatási szervezet.

Egyházalkotmányi szervezetünk 3-ik §-ában foglalt alapelvből folyólag egyházalkotmányunknak kiegészítő részét képezi az iskolaügy rendezése is, a mint azt az 1881—82-ik évben Debreczenben tartott zsinat is fölvette az általa megalkotott egyházi szervezetbe. Azonban akkor az általa meghatározott köznevelési s közoktatási szervezet a legfelsőbb megerősítést nem nyerhetvén meg, az törvényerőre nem emelkedhetett, és így csak mint a zsinat által alkotott szabályzatot léptette életbe a konvent.

Most újlag beillesztettük az iskolaügyi szervezetet egyházalkotmányunk keretébe; de csak oly irányban és terjedelemben, a meddig az abban foglalt intézkedéseket az állami törvényhozás szükségkép érintetlenül hagyta s fogja hagyni; tehát csak azon intézkedések megállapítására szorítkoztunk, a melyekben kétségbe vonhatlan autonóm jogaink nyerne alkalmazást, tehát egyáltalában nem akarja a zsinat, hogy az államnak azon joga, mely az 1790—91. XXVI. t. cikkben biztosítva van, csonkítottassék, ezen jog gyakorlatában akadályokat gördíteni épen nem kíván. Ezen felfogásnak következménye az, hogy iskolaügyi szervezetünkől mindazokat kihagytuk, melyek a tantervre, tanulmányi rendre vonatkoznak. Így történt az, hogy míg a debreczeni zsinat 164 §-ra menő terjedelemben állapította meg az iskolaügyi szervezetet, most az csak 94 §-ra terjed; tehát a kihagyások nagy számmal vannak.

A fölterjesztett köznevelési és közoktatási szervezet új intézkedéseket is tartalmaz, nevezetesen meg van határozva a tanítók, tanárok fizetésének minimuma; középiskoláinknál az igazgatóságnak állandóbbá tétele, mely a jó iskolai igazgatás egyik lényeges föltétele; és az egyetemes tanügyi bizottságnak más alapon való szervezése.

Császári és Királyi Apostoli Felség! Legkegyelmesebb Urunk! Az elsorolt főelvek és szempontok figyelemben tartása mellett végezte munkálatát zsinatunk, módosította, pótolta és kiegészítette az alkotmányi szervezetet minden részében; a mely szervezet ha teljes egészében megvalósulást nyerhet, legjobb meggyőződésünk szerint egyházunknak törvényekben gyökerező intézkedései s intézményei, úgy egyházi életünk mezején a jó rendet, a valódi vallás-erkölcsiséget és egyháziasságot fejleszteni s nemesbíteni fogják, mint hazai közmívelődésünk terén is jótékony és hasznos eredményeket idézhetnek elő.

Hódoló tisztelettel kérjük azért Felséges Királyunkat, hogy a mellékelve fölterjesztett egyházalkotmányi törvényünket királyi jogánál fogva legkegyelmesebben megerősíteni méltóztassék.

Magyar ev. ref. egyházunk legbensőbb és legszentebb ügyét Felséged legnagyobb atyai bölcsességébe s legke-

gyelmesebb jóakaratóba ajánlva, legmélyebb hódolattal öröklünk.

Budapest, 1892. deczember 5.

Császári és Királyi Apostoli Felség Legkegyelmesebb Urunknak

alázatos szolgálói
a magyarországi ev. ref. egyház országos zsinata.

Iskolaügy.

A vallásos oktatás célja, jelentősége és főbb elvei bibliai alapon.

— Pályamű. —

(Folytatás.)

I.

Az összes tudományok között nincs egy sem, mely az egyént más értelemben is képezni célozná, mint csupán földi lényt, azaz: halandó embert. A valláson kívül minden más tantárgy arra tanít bennünket, miképen eszközölhetjük ez életben testi és szellemi jólétünket, földi boldogságunkat?

A vallás ellenben, mint egy intő, figyelmeztető ujj, folyton az égre mutat; kiemel bennünket a halandóság, a múlandóság miazmás légköréből s szárnyaira vevén jobb és halhatatlan részünket: lelkünket, — megismerteti velünk ama jobb és szebb haza örök javait.

1. A vallásos oktatás főcélja tehát nem lehet más, mint-hogy fölébressze és folytonosan ébren tartsa bennünk halhatatlanságunk érzetét, s megismertesse velünk azon reánk váró kötelemeket, melyeknek hű teljesítése által érdemesekké tehetjük magunkat a túlvilági szebb életre.

A földi igaz, és másvilági örök boldogságnak alapja: a vallásismeret. Erre kell, hogy képesítsen — a különbféle vallásbeli tantárgyak igénybevételével — a vallásos oktatás is; mert meg vagy on írva: „A ki hiend: idvezül; a ki pedig nem hiend: elkárhozik“. — Vallásos nevelésünk véssé hát kitörülhetetlen betűkkel a növendék szívébe, hogy ő nem csupán e földnek, de egy más hazának is hivatott polgára; mely méltóságra azonban nem a saját érdeme, hanem a mindenható jó Isten kegyelme és az Ő szent Fiának: a Jézus Krisztusnak kibeszélhetetlen és isteni irgalmasságra valló váltsága emeli a Szentlélek közreműködése által. „Az Ur Jézus Krisztus kegyelme által hiszszük, hogy megtartatunk“ (Apost. csel. 15. r. 11. v.). János evangélista igen szép párhuzamot von a törvény és az evangéliumi vallás lényege között, midőn így szól evangéliuma 1. részének 17. versében: „A törvény Mózes által adatott, de a kegyelem és valóság a Jézus Krisztus által lett“.

De a vallásos nevelés kell, hogy megtanítsa a gyermeket arra is, miszerint a túlvilági üdv csak azok részére biztosított, a kik arra magukat nem csupán földi életük igazi keresztyénies volta által, hanem a jó Istenhez és az Ő szent Fiához való rendíthetetlen ragaszkodásuk által érdemesekké tették. Erre céloz János evangélista is (6. r. 44. v.), midőn így szól: „Senki sem jöhet én hozzám, hanem ha az Atya,

a ki engemet elbocsátott, vonandja azt“. E végből jókorán meg kell a gyermeknek ismerkednie az emberi nem bűnös voltával („Egy ember által jött bé a világra a bűn s a bűn által a halál; és ekkép kihatott a halál minden emberekre a miatt, hogy mindenek vétkeztek“ Pál ap. Róm. 5. r. 12. v.), az igazi bűnbánattal („Ha megvalljuk a mi bűneinket: hív és igaz az Isten, hogy megbocsássa minékünk a mi bűneinket és megtisztítson minket minden hamisságtól“. János I. lev. 1. r. 9. v. „Az én bűnömet néked megjelentetem, mondván: megvallom én ellenem az én alnokságomat az Urnak, és te megbocsátottad az én bűneimnek hamisságát“ Zsolt. 32. r. 5. v.), a megtéréssel („Térjete meg: és veszitek a Szentléleknek ajándékát“ Apost. csel. 2. r. 38. v.), az újjá születéssel („Ha valaki újonnan nem születendik: nem látja az Istennek országát“ János ev. 3. r. 3. v.) s a váltság nagy munkájával (Ingyen, az Isten kegyelme által igazulunk meg azon váltság által, mely van a Jézus Krisztusban“ Pál ap. Róm. 3. r. 24. v.).

Eszközöljük hát a vallásos oktatást úgy, hogy a növendék e keresztyéni köteleseket ne csak ismerje, hanem cselekedje is, s így életével adja tanújelét annak, hogy ő a szó valódi és teljes értelmében jó keresztyén, hogy igazi vallásos lelkületű. E végből szükséges, hogy felekezeti iskoláinkban első és főtantárgy legyen a vallás, s hogy annak tanítását az itt jelzett módon vezessük, mert máskülönben nem leszünk és nem lehetünk „protestáns tanítók“!

2. Az ember belső értékének megítélésénél és jellemzésénél — ha helyes ítéletet akarunk hozni — nem azt mérlegeljük, hogy mennyit tud, azaz: észbeli tehetségei mily irányban s mily mérvben vannak kifejlődve?, — hanem azt, hogy milyen a szíve, vagy — hogy más kifejezéssel éljünk: milyen lelkületű?

A reális tudományok eszközlik különösen az észbeli tehetségek kifejlődését; míg a vallásos oktatás az értelmi képesség művelése mellett főképen a szív nemesítésének szolgálatában áll. Ebből kifolyólag a vallásos oktatás célja az is, hogy a szép, jó, nemes, igaz és erkölcsi érzelmeket a növendékek szívében nemcsak kifejtse, hanem azokat annyira állandóvá tegye, hogy ezen nemes érzelmek a növendékek egész életén át minden tetteik rúgójául s irányadójául szolgáljanak.

A jellemes, jó- és nemesszívű emberek alkotják az emberiség jóltevőit s valamint a nemeslelkűség okvetlen föltételezi a vallásosságot, úgy a keresztyéni erények gyakorlása nem rideg és önző számítás, hanem a kellően művelt szív fogékonyságán alapszik. Hanyagolnók csak el a vallásos nevelést, azonnal megrikulna a jóltevők száma; de fejleszszük azt a lehető legnagyobb fokra: ezer és ezer alapját raktuk le növendékeink szívében az emberiség nemesebb értelemben vett boldogságának.

A valódi nagy és nemes jellemek rendszerint igazi vallásos lelkületűek is eyszersmind, s ez állításunkat a mindennapi élet gyakorlatilag is híven igazolja; és ez természetes is, mert a valódi lelki nagyság legelső lépcsőjét az igazi, tántoríthatatlan vallásosság alkotja, a melyre való lépés nélkül sohasem emelkedhetünk ki köznapi embertársaink közül.

Említettük már, hogy a vallás lakhelye a szív; innen in-

dul az ki az agyhoz, az értelemhez, és eszközli nála az akarat-erőt a jó és nemes tettek véghezvitelére. „A hit a lélek jobb keze!” A Szentírás is azt mondja: „A hit — jó cselekedetek nélkül megholt állat, azaz: nem ér semmit”. Hiában beszél hát a világ fia én előttem a keresztyéni és vallásos-erkölcsi igazságokról és erényekről: képmutató farizeusnak tartom mindaddig, míg tetteivel nem mutatja meg, hogy érzi és hiszi is azt, a mit ajka mond; mert meg van írva: „Gyümölcséről ismeritek meg a fát!” — és „A mely fa jó gyümölcsöt nem terem: kivágatik és a tűzre vettetik”.

A jellemet az egyén cselekedetei összességének minősége alkotván, ezt pedig lehető tökéletességre a vallásos elvek gyakorlása vezetvén, kitűnik, hogy a vallásos oktatás a jellemképzésre, az önálló karakter létesülhetésére legfőbb befolyással van s így a vallásos oktatás e téren is első helyen áll, s az erre rendeltetett eszközök között a legtökéletesebb és legjobb.

3. De ezélja a vallásos oktatásnak az is, hogy az emberi szívet az élet viszontagságai ellen edzetté és erőssé tegye.

Tapasztalhatjuk, hogy az élet útja nem mindenütt van rózsákkal szegélyezve; sőt vannak ott vérező tövissek, vannak meredekjei a teendőknél, siralomvölgyei a fájdalmaknak és keserűségnek, s ezeknek közepette gyakran elveszti a világi tudomány egész erejét, s csak azon hit, mely ily szavakat képes adni a megpróbált ajkaira: „Ha a halál árnyékának völgyében járok is: nem félek semmi veszélytől, mert te, Istenem, velem vagy!” — teszi lehetővé, hogy tovább haladhatunk.

Midőn a bűnre indító ingerek a szívben föltámadnak s ezer alakú csábjaikkal tiltott örömelek élvezésére késztetnek: sokszor tehetetlenné lesz az ész hatalma azok legyőzésére, s csak a vallásos érzés sziklája áll árjaik útjába — mondván: „Miként mívelném én e gonosztságot, vétkezvén az én Úram, Istenem ellen?”

És midőn az élet őszén a hervadó örömvirágok a közeli sír hideg telére emlékeztetnek s az utolsó óra fuvallata megfagyasztja a halálos küzdés kínjainak veritékseppjeit homlokunkon: hol az ész, hol a tudomány, mely a megnyugvás kínokat emésztő érzését éreztetné velünk? Nemde nem a vallásos érzés adja-e hidegülni kezdő ajkainkra azon fölkiáltást István vértanúval: „Úram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet!”

Erős, megdönthetetlen hit nélkül vajjon képes lett volna-e a bibliai kegyes Jób panasz és zúgolódás nélkül átszenvedni a reá mért tengernyi csapásokat s visszaútasítani a kísérteteket? Bizonyára nem!

Hát a mi reformátorainknak ki és mi adta a rettenthetetlen erőt, melylyel egy félvilág ellen mertek szembeszállani? Az ékesszólást, mely ezrek és ezrek szívéhez találta meg egyszerre az odavezető, igazi utat? Mi lelkesítette vértanúinkat, hogy a legkínosabb megpróbáltatások közepette is, sokan közülök kínos haláltusájokig megtartották az általok egyedül igaznak vallott hitet? Ki vette el fájdalmaik égető tűzének erejét, ki fojtotta el szívökben a panaszt és sóhajt, ki jelent meg üvegesedő szemeik előtt, hogy mosolylyal ajkaikon lehelték ki halhatatlan lelkeiket? Bizonyára Krisztus és az Ő isteni tudománya volt életök legmegpróbáltabb pillanataiban is egyedüli bátorítójok és talizmánjok! . . . Ime, röviden is mennyi példája annak, hogy a bibliai alapra fektetett vallásos oktatás adja meg növendékeinknek mindama drága jókat és

igazi örökséget, melyet a Biblia szavai szerint: „sem a lopók el nem lopnak, sem a tűz meg nem emészt”, és a mely örök sajátunk, örök birtokunk lesz, mert a kitől vettük, az szintén örök, az Isten szent Fia: a Jézus Krisztus.

Jámbor Lajos,
békési ev. ref. tanító.

(Folyt. köv.)

Közügyeink.

Két jézuita missionárius viselt dolgai, s egy kis hírlapi vita.

(Vége.)

Az elmondottakat, mint legszentebb meggyőződésemet hangoztattam én a Szatmár városában megjelenő „Szamos” cz. lap f. évi novemberbő 8. és 13-ik napjain megjelent számaiban, ezen meggyőződésben vagyok jelenleg és ebben maradok a jövőben is.

Erdeme szerint ítélt meg Flodung urat és társát, mert szent hivatásától eltérőleg Erdőd község svábajkú lakosainak a templomi szószékéről, tehát nyilvános közhelyen a prot. felekezetek elleni izgató beszédet tartott, a minőt a XIX. század ezen felében sehol sem volna szabad terjeszteni. El voltam arra is készülve, hogy sujtó ítéletem a különben is elfogult r. kath. klérus és az ezekhez húzódo elemek által szenvedélyes megtámadásnak lesz kitéve. Eme hiedelmemben nem is csalatkoztam.

A Szatmár városában megjelenő s a r. kath. klérus által subventionált felekezetes szellemű „Heti Szemlének”, úgy nemkülönbén a „Szamos” cz. lapnak f. évi november havában megjelent számában Benyovszki Pál szolgabíró névaláírásával ellátott, azonban hallomásom és alapos sejtelmem szerint Hirli József erdődi r. kath. lelkész úrral együttesen formulázott közlemény látott napvilágot.

Ezen közlemények tartalmából azok, kik azt figyelmükre méltatták és felette ítélték, azon tapasztalatot szerezhették, hogy azoknak éle nem annyira az én ítéletem meggyengítése vagy megerőtlenítése, hanem ettől eltérőleg a személyem elleni minősíthetetlen botrányos sértegetésekre volt irányulva.

Ezen kvalifikálhatlan sértegetéseket én visszaútasítottam; e lap keretén is visszaútasítom és ezeket a közlemények szerzőire hárítom.

Benyovszki úr piszkos sértegetéseire, ironikus és satirikus handabandáira súlyt nem fektetek, vele szemben azon elvet követem, hogy a ki mást sárral dobál, magát piszkolja be.

Ő különben e téren nagy praxissal bírhat, hisz az X lábú asztalok mellett sokat múlat, én azonban még ez ideig nem voltam oly helyzetben, hogy ily asztaloknál szerezzem meg azon élvezeteket, a miket ő már régen elsajátított magának.

A Hirli József r. kath. lelkész úr álarcz alá helyezett ténykedésére pedig azt vagyok bátor megjegyzeni, hogy sokkal dicsőbb és lovagiasabb eljárás a nyílt és őszinte támadás, mint a lepelbe burkolt alakoskodás. Ha vélemények, nyilatkozatok, közlemények ellenvéleményekkel, nyilatkozatokkal és közleményekkel állanak szemben, azoknak éle a meggyengítésre avagy megerőtlenítésre, ne pedig a személy sértésére irányuljon; ez sokkal célhoz vezetőbb a megtámadott érveléseknek

visszatorlására, mint az álarcz alá rejtőzött gyermekies sértegetéseknek undoksága.

Igen szép dolog, hogy a jézsuita atyáknak védelmére kel; azon eljárása azonban, hogy a támadó fél ellen oly fegyvereket használ és alkalmaz, melyeket a modern társadalmi téren művelt elemek használni nem szoktak, megvetésre méltó és a minősíthetlenség jellegét tünteti fel.

Legyen nyílt és őszinte velem szemben, vajjon azon gúnyos sértő közlemény, mely a „Szamos“ cz. lap f. évi nov. hó 13-ik napján megjelent számában látott napvilágot, egyedül a Benyovszki úr agyában fogamzott-e? Én kétlem, és erre a főtiszt. úr tudná megadni a legőszintébb feleletet.

Akár adja, akár nem, hinni vélem, hogy az eszme a főt. úré volt, annak gúnyos s sértő színezetben való kidomborítása pedig Benyovszki úr herostratusi érdemei közé tartozik.

És azt hiszi a főt. úr, hogy ezzel önmagának és a két missionáriusnak megszerezte a méltó elégtételt? És hogy ezzel engem a társadalmi téren erkölcsileg földig lealázott?

Nagyon csalódik, ha ily hiedelemben ringatja álarcz alá rejtőzött énjét. Higgye meg, hogy a fejlődő kor szelleme s az elfogulatlan közvélemény nem engemet ítél el, hanem önt, ki utólérhetlen ambíciójának legmagasabb niveauján képzeli magát.

Én azonban nem akarok oly fegyverekkel harcolni, mint ön; bár higgye meg, egy-két dolgot én is tudnék elmondani az ön érzületéről. Tudom és ismerem jól, mennyi szeretettel viseltetik a protestáns felekezethez; fényesen kimutatta ennek jelét azon ténye által, midőn a múlt év nyarán a szatmári ref. gymn. VII—VIII-ad osztályainak felállítására a segílyt kérő két gymnasiumi fiatal embernek, — de nem a gymnasiumnak, — 10, mondd tíz erős krajczárral kiszúrta a szemét.

Évek hosszú sora óta kiseded egyházunk előljárósága egy felállítandó iskola alapjának gyarapítására évenként kétszer zártkörű táncmulatságot rendez. Vajjon hányszor tisztelte meg becses megjelenésével ezen barátságos, jótékony célú mulatságot? És vajjon adott-e évek hosszú sora óta ezen alapítóke gyarapítására saját erszényéből csak egyetlenegy árva krajczárt, melylyel kiseded egyházunk köszönetét és háláját kiérdemelte volna?!

Egy életből merített közmondást ajánlok becses figyelmébe, t. i. ha támadni akar, támadjon nyilvánosan saját személyében és oly fegyverekkel, a melyek az ön tisztességes állásához méltóak. Ha pedig ezt nem szándékozik gyakorolni, hallgasson, mert a hallgatás igen sokszor arany.

Erdőd.

Virág Mihály.

Templomavatás Bél-Zerénden 1892. deczember 4-én.

Tizenkét év előtt, egy sötét deczemberi éjszakán, szívrendítő rémes kiáltás verte fel álmaikból a bélzeréndieket. A Körös elszakította a védgátat s zúgva-bömbölve rohant végig a község utcáin úgy, mint az udvarokon. Szerencsés volt, a ki a legszükségesebb ruhaneműt összekapva, menekülhetett. Reggelre 7 ház kivételével, az egész falut ellepte a magas vízáradat, mely tele öntötte az épületek belsejét s a mely másnap már megfagyott azokban úgy, hogy minden épület egy-egy jégverem volt tulajdonképen.

Olyan kedvezőtlen fekvése volt ennek a kis falunak,

hogy árvízveszélytől méltán tarthatott minden esztendőben. Ezért lett az, hogy Báró Simonyi Lajos kicserélte ezt a helyet, s közel Vadászhoz, árvízmentes területen adta ki a falu helyét.

Itt támadott aztán fel jégsírjából az új Bél-Zerénd már az 1880—81-ik években. Ekkor még csak szegényes lelkészlakot és tantermet építettek volt, a melyben tanított is, az evangéliomot is hirdette a már akkor is agg lelkész, Szöts Imre, mint lelkész-tanító, noha a régi helyen külön tanítója is volt az egyházközségnek. Templomépítésre egyhamar nem is gondolhattak. Fájdalmas szívvel szemlélték éveken át, hogy a régi falu helyén ott maradt bádogos torony mikép tőri meg reggel úgy, mint este, a napnak reá eső sugarait, melyek a megtört reményű bélzeréndiek keblére olyan nyomasztóan estek vissza 11 hosszú éven át.

A 12-ik év tavaszán végre elbontották a templomot a toronnyal együtt, s az új építkezésnél használható téglá-, cserép- és faanyagokat elhordták oda, a hol letétezték az új templom és torony fundamentoma. Ez a templom avattatott fel deczember 4-én. Maga az épület meglepően csinos és igen czélszerűen van építve úgy, mint berendezve, — tehát olyan, hogy mindenesetre becsületére válik a tervekészítő építő mestereknek.

A felavatást Márk Ferencz, Nagy Imre egyházmegyei tanácsbírók, Hajdu Elek, Szüts József és Miklóssy Béla lelkészek végezték.

Márk Ferencz, mint esperesi megbízott, az előimádságot tartotta. Egy ilyen imádság készítéséhez nagyon háládatos anyagot nyújt az alkomszerűség, a mi itt minden léptenyomon elérékenyítő s buzgóságot emelő részleteket kínált az imádság írójának. Az, a ki ért az ilyen imádság készítéséhez, s a ki lelkének, szívének egész melegevel hozzájárul annak elmondásához, — egy ilyen alkalommal nagyon megkedveltetheti magát a hallgatósággal. És a mi Márkunk, nevének megfelelő apostoli értelem- és érzelemmel oldotta meg kitűzött feladatát. — Nem maradt szem, a melyben a megindulás könyei alá ne peregték volna; nem maradt szív, mely el ne lágyult volna; nem maradt ész, mely az Isten gondviselő erejének, a csapásokat is javunkra fordító hatalmának nagyságát s ebből kitündöklő jóságát el nem ismerte volna.

Az egyházi beszédet Hajdu Elek vadász lelkész mondotta. Beszédének azon részletei, a melyekben a Bél-Zeréndet ért csapást és az e miatti nehéz küzdelmet írta le, könyeket csaltak ki a szemekből; azon részletei pedig, a melyekben hitőseink nehéz küzdelmeit s harczeit rajzolta élénk színekkel azon korból, a mikor nem volt szabad kőtemplomot építeniök, sőt fatemplomaikat is szét kelle szedniök s elhordozniök olyan helyekre, a hol az üldöző ellenség azokra könnyen rá nem találhatott; . . . észrevehetőleg emelték a vallásos buzgóságot és az egyházhoz való meleg ragaszkodás lelkesültségét. Ez az egész beszéd, e kétféle hatás hullámain hordozta az emberi szíveket, most ellágyította, majd megerősítette az érzéseket. Maga az előadás, mindjárt a kezdetnél, emelt hangú volt, s ezt, fáradságot nem ismerő energiával kitartotta az utolsó szóig.

Prédikáció után úrvacsoraosztás következett. A beszédet Nagy Imre tartotta. Az ő előadása egészen eltér a Hajdu előadásától. Nagy Imre alant hangon kezdette beszédét s igen magasra nem emelte a hangot csak egyetlenegyszer sem. A munka remek s költői részletekben igazán gazdag volt. Egy ilyen munka nem maradhat a szerző fiókjában; azt a meggyújtott gyertyát nem szabad véka alá rejteni, hanem oda kell

azt helyezni az arany gyertyatartóba, hogy lássanak annak fényénél sokan világosságot. Felkérem szerzőt, hogy küldje be azt a „Kalászok“ szerkesztőségének.

Az úrvacsoraosztás utáni imádságot Szücs József olvasta. Egészen alkalomszerű volt ez az imádság, s hatása minden részleteiben látható s érezhető volt.

A keresztelést Miklóssy Béla végezte. Ő könyv nélkül beszélt, s mint gyakorlott, igen kedves szónok szép előadásával tartotta lekötve mindvégig a hallgatók figyelmét. Ne vegye rossz néven, ha én nem helyeseltem azt, hogy mielőtt beszélt volna, kezével intve, imádkozásra, vagyis felállásra szólította fel a híveket, ezt mondván: imádkozzunk! . . . Ez az imádkozás aztán ennyiből állott: „A mi segedelmünk jöjjön az Úrtól, a ki teremtett, tart és igazgat mindeneket! Ámen“. Ha ő végezte volna a szertartások elsőjét, — helyén lett volna ez az imádság, de miután ő csak folytatója volt azoknak, az imádkozásra hívás bátran elmaradhatott volna.

Az utóimádságot az egyház agg lelkésze mondotta, és pedig mindvégig lankadást nem ismerő erővel és szíveket megindító nagy buzgósággal.

Templom után a lelkészlakon, a jelenlevő legidősebb lelkész vezetése alatt, üdvözölték a lelkészek, összesen 9-en, agg társukat, az ő lelkészisége 50-ik évfordulójának alkalmából. Az üdvözlő beszéd rövid volt s így ezen tudósítás keretében közzé is tehetem azt.

„Kedves Urambátyám! Az Ur rendelte ezt a napot, hogy örvendezzenek ezen a bélzeréndi egyházközség hitbuzgó minden tagjai; örvendezzenek pedig egyrészt azért, hogy felépíthették a templomot, melynek hiányát 12 éven át nehéz szívvel, fájdalmasan érezték volt, — másrészt pedig azért, hogy ez a nap nem csak templomavatásnak ünnepe, hanem az Urambátyám lelkészkedése 50-ik évfordulójának jubileuma is.

Ez utóbbi alkalomból, itt levő lelkésztársai jöttünk, hogy tisztességet tegyünk! . . . Így jövének a Megváltó jászolbölcsőjéhez egykor a napkeleti bölcsek. Ezeket csillag vezérelte útjukban. Minket is csillag vezérelt ide . . . a szeretetnek legbiztosabb útmutatóul szolgáló, még a sötét éjszakában is fényesen ragyogó csillaga. A napkeleti bölcsek ám nemesak szerető szívvel jöttek a Megváltóhoz, hanem ajándékkal aranyat is hoztak az ő számára. Óh milyen örömet hoztunk volna mi is aranyat Urambátyámnak, hogy azzal fáradságos, nehéz küzdelemmel megfutott pályájának végét, fáradság és nehéz küzdelem nélkül eltölthetővé tegyük. Csakhogy mi nem az aranyokban bővölköző napkeleti bölcseknek, hanem annak a Péter apostolnak vagyunk az utódai, a ki bús fájdalommal volt kénytelen, mikor anyagi segítséget kelle vala nyújtania, megvallani: „aranyom nincsen nekem!“ . . . Nekünk sincs aranyunk s így azt nem is hozhattunk; hanem hoztuk azt a drága kincset, mely aranyon nem vásárolható meg . . . hoztuk meleg szeretettől lángoló szíveinket . . . Fogadja ezen ajándékot olyan örömmel, mint a milyen készséggel mi elhoztuk azt ide.

Nekünk nemesak aranyunk nincs, hanem nincs olyan hatalmunk sem, mely kitüntető jelvényeket oszt jubileumok alkalmával. — És mi mégis a legértékesebb érdemjelvény nyel tüntetjük itt most ki Urambátyámat. Elismerjük és nyilván hirdetjük, hogy 50 éves lelkési pályáját hűn és becsülettel futotta meg. Ezen elismerés által ezennel a becsületrend, drága gyöngyökkel kirakott érdemjelvényét tűzöm az Urambátyám örömtől dobogó mellére. Ez az elismerés többet ér

Urambátyámra nézve, mintha világi hatalom tüntette volna ki, ötvös által készített arany érdemjelvény nyel. Az a tudat, hogy küzdelmes hosszú pályáját hűn és becsülettel futotta meg, boldogítsa Urambátyámat mind a napiglan, a mikor halani fogja haza hívó eme szózatát a mennyei Atyának: „Jól vagyon jó és hű szolgálóm, kevesen valál hív, többre bízlak ezután . . . menj be a te Uradnak örömébe!“ — Éljen még sokáig!“ . . .

Ágya, 1892. deczember 6.

Nagy Sándor,
evang. reform. lelkész.

Irodalom.

Egyházszerartartástan (Liturgika). Az ev. ref. lelkészek, de főként hittanhallgató tanítványai számára készítette Csiky Lajos. Debreczen, 1892. 8°. I—IV. és 140 l. Ára 1 frt 10 kr.

Mint hittanhallgató tanultam, mint theologiai tanár, éveken át tanítottam a van Oosterzee munkája után Csiky által összeállított Liturgikát. Akár tanultam, akár tanítottam, egyaránt szerencsés gondolatnak tartottam, hogy a külföldi szerzők gazdag sorozatából épen Oosterzeere esett a Cs. választása. Midőn pedig a több év óta könyvomat útján sokszorosított munkát, nagyban bővített és javított kiadásban, sőt sok helyt egészen új átdolgozásban, mint nyomtatott kézikönyvet is kiadta Cs. barátom, őszinte elismerésemet kell kifejeznem irányában, ki Imádságtana (Euchetika) és a rokonsági és sógorsági tiltott fokozatokról szóló derék műve után, tanári és szerkesztői bokros elfoglaltatásai daczára, egy jóra való Liturgikával ajándékozta meg theologiai irodalmunkat.

E munka alapossággal, részletességgel és teljes világossággal tárja elénk a Liturgika elvi kérdéseit; a gyakorlatot illetőleg pedig istenitiszteleatunk és összes vallásos-egyházi cselekvényeink minden mozzanatára kiterjeszkedik, és pedig nem csupán a meglevő formákat adja elő, hanem arról is szól, hogy mi benne a javítani, a tenni való. Nagyon természetes, hogy a gyakorlati részben már a legtöbb helyen függetleníti magát szerző Oosterzeetől, s joggal mondja előszavában, hogy „egész művén egy magyar ref. theologus szelleme ömlik át“, s hogy „több tételt önállóan, minden más egyházi írótól teljesen függetlenül dolgozott ki“.

Több szempontból helyeslem azon eljárását is, hogy a r. kath. egyház istenitiszteleatét, ünnepeit, kellő részletességgel tárgyalja. Ösmernünk kell a tulsó tábor minden ízében, sőt azt se feledjük, hogy fas est et ab hoste doceri.

A munka rendszerét előadni, tartalmát kivonatolni s mindezeket bíráló megjegyzésekkel kísérni jelenleg nem lehet feladat. Sokkal több idő kellene erre, mint a mennyi most rendelkezésemre áll; nekem főczélom az volt, hogy ez év ne múltak el tőlünk a nélkül, hogy szerző derék munkája épen az általa szerkesztett lapban legalább általánosságban méltatva legyen. Meglehet, a jövő év folyamán vehetek magamnak alkalmat egyik-másik részletkérdés bővebb megvitatására; mert hiszen ilyszerű előkészületek alapján jöhet létre egy teljesen eredeti felfogású és conceptiójú magyar református Liturgika, melynek létesülésére talán nem is olyan sokáig kell már várunk.

Míg tehát a karácson bekövetkeznék, elégedjünk meg az adventtel, és érdeme szerint méltányoljuk, üdvözöljük azt.

Csiky Liturgikája annak a czélnak, a mit szerző maga elé kitűzött, annak az ígéretnek, a mit szerző tett, minden tekintetben és teljesen megfelel. Szerzőt, mint író is, főkép a lelkiismeretesség jellemzi, igyekszik minden tárgya körébe eső dolgot kifejteni és előadni; inkább többet mond, mint kevesebbet; e miatt történik aztán, — a sok dícséret mellett hadd mondjak legalább egy kifogást, — hogy előadásában néhol terjengősséget, vagy felesleges ismétlést találunk.

Magyar protestáns Liturgikáink közt a Csikyé határozottan a legelső helyet foglalja el; the last, not least. Ismétleten elismerésemet fejezem ki szerző iránt, s ezen munkáját a legmelegebben ajánlom úgy a működő, mint a leendő lelkészek figyelmébe és tanulmánya tárgyául.

Kassa.

Révész Kálmán.

Megjelent a „Képes Családi Lapok Naptára“ 1893. évre, tetszetős kiállítással s gazdag tartalommal, ára 60 kr, posta díjmentes megküldésnél 80 kr; úgy e Naptárt, mint magát a „Képes Családi Lapokat“, mint ezidőszerint egyik legjobb s legelterjedtebb szépirodalmi lapot, melegen ajánljuk olvasóinknak.

Töredékek Nagy-Igmánd és vidéke multjából. Irta Szentkúti Kiss Károly. Komárom, Ziegler Károly könyvnyomdája. — Értékes monográfia, melyet lehetőleg rövid idő mulva ismertetni fogunk.

Tiszafüred vidéke a népvándorlástól kezdve. Történelmi és hadászati szempontból, vonatkozással az ezredéves honfoglalás közelgő nagy nemzeti ünnepére. Irta Tarczky Endre, aranymisés pap, tiszafüredi plebános, a magyar történelmi Társulat tagja, a tiszafüredvidéki régészeti egyesület elnöke. Két térképpel. Eger, érseki lyceumi nyomda. Kapható Milesz Béla régészeti múzeumi őrnél Tisza-Füreden s 35 kr útalványozása mellett bérmentve küldetik meg. — Az előbbi művel együtt fogjuk ismertetni.

Különfélék.

Lapunk a jövő 1893. évvel tetemes változáson megy át, a mennyiben megnagyobbodik s eddigi egy szerkesztője mellé egy másik szerkesztő is lép. Mindezekről karácsonyi számunkban fogunk részletesen írni. De már most föl kellett ezt említenünk azért, hogy kérjük lapunk t. olvasóit, úgy a mult, mint a még most folyó évről való esetleges hátrálékaiknak mielőbb, mindenesetre még ezen hónapban beküldésére. Több száz forintunk van még kinn, nyomdai tartozásunk pedig igen tetemes, és ezt ezen év végével mulhatatlanul le kell törlesztenünk. Ismételve s kérve-kérjük hátrálékosainkat köteleességük teljesítésére.

Debreczeni főiskola. A karácsonyi electió tegnap, pénteken d. u. tartatott főiskolánkban. Ma pedig confirmatio után a szélrözsa minden irányában elszélednek ifjaink. Boldog ünneplést nekik!

Tisztújítás a debreczeni egyházmegyében. Folyó hó 13-án bontattak föl Debreczenben az ezen egyházmegye tisztviselőire

beadott szavazatok. Esperes lett 20 szavazattal Dávidházy János, Némethy Lajos 11 szavazata ellenében. Gondnokká Bernáth István választott 16 szavazattal, Nadányi Miklós 15 szavazata ellenében, kire különben még egy egyház szintén rá szavazott, de e szavazat alaki hiány miatt érvénytelen lett. Egyházi főjegyző: Szele György 17 szavazattal Nagy Lajos 12 szavazata ellenében. Egyházi aljegyző Biber József. Világi főjegyzőségre senki általános szavazattöbbséget nem nyervén, újabb szavazásra kitűzettek Fráter Barna és Dr. Kovács Sándor. Világi aljegyző Fráter Barna. Általános többséget nyertek tanácsbíróságra: Gyulai László, Némethy Lajos, Basa Bálint. Új szavazásra kitűzettek: Kiss Albert, Könyves Tóth Kálmán, Biró Antal, Fodor Sándor, Nagy Lajos, Béltéki Lajos. Világi tanácsbírák lettek: Széll Farkas, Fráter Gyula, Nagy Ferencz, Szunyogh Szabolcs és Beke Mihály.

Népoktatás Debreczenben. Érdekes, figyelemre méltó adatokat terjesztett Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő a közigazgatási bizottság elé Debreczen város 1891—92. évi tanügyi állapotáról. Ezen jelentés szerint az előző tanévi statisztikával szemben az összeírási és elemi fokon felül való iskolázási adatok tüntetnek némi haladást föl. A tankötelesek száma 8120 volt, 278-al több az előző évinél. Iskolába járt 5260 mindennapi és 1517 ismétlő tanköteles, meg 765 polgári és középiskolai növendék, összesen 7612; azonban közülök 399 vidéki tanköteles lévén, e mennyiség levonásával 7213 debreczeni tanköteles volt iskolába járólul igazolható; így iskolázás nélkül maradt 907 tanköteles Debreczen sz. kir. város belterületén és határán. Ez még mindig kedvezőtlen arány, a mi részint a belterületen, főként pedig a tanyákon újabb iskolák felállításának szükségére utal, annál sürgősebben, mert a tényleg iskolába jártak részére, a maximális 80 létszámot tekintve is, kilenczven tanterem lett volna szükséges, volt pedig 78 tanterem, melyeknek túlszűfolttsága tehát nyilvánvaló. Az iskolabajárók mind magyar anyanyelvűek; vallás szerint: r. kath. 1184, g. kath. 14 (holott 1000-nél több g. kath. lakik Debreczenben), g.-kel. 3, ev. ref. 5564, ág. ev. 113, unit. 2, izr. 732. Tetemes emelkedés a reformátusoknál és izraelitáknál észlelhető. A tanévi szorgalomidőt mindenik növendék kitöltötte; mindannyi el is látva a legszükségesebb tankönyvekkel és tanszerekkel. Feltűnő, hogy 1778 igazolatlan mulasztás dacára mindössze 71 frt pénzbírság folyt be ezen a czímen. A tanerők létszáma 76 volt; mind magyar s 1 kivételével mind képesített; férfi 53, nő 23; rendes 69, segéd 7. A létszám az előző évihez képest 4-gyel csökkent, két magán tanintézet bezűntetése folytául. A 79 tanteremből is megszűnt 4, ellenben új terem nyílt 3.

Halálozás. Folyó hó 12-én a reggeli órákban szinte hihetetlennek látszó hír futotta be városunkat s vidékét, mely azonban csakhamar szomorú valónak bizonyult, általános megdöbbenést keltve mindenütt, hova csak eljutott. László János bihar-nagy-bajomi ev. ref. lelkész, a debreczeni ev. ref. egyházmegye főjegyzője, tanácsbírája és levéltárnoka f. hó 11-én vasárnap délelőtt $\frac{3}{4}$ 12 órakor, önmaga oltván ki életét, szerencsétlen halállal elhunyt. Halálát özvegye és 6 árvája gyászolják. Temetése a környék lelkészeinek és a b.-n.-bajomi egyházközségnek tömeges részvéte mellett f. hó 14-én délután 2 órakor ment végbe. A megboldogult holtteste, — mely fölött a b.-n.-bajomi egyház templomában Dávidházy János kabai ev. ref. lelkész és esperes tartott a megdöbbenő gyászeset miatt megrendült család mély fájdalmát, a szolgatársak és a

b.-n.-bajomi ev. ref. egyház veszteségét élénk színekkel ecsetelő s a gyászos ravatal mellől valóban édig emelő, hit- és vígasztalásteljes imádságot, mely könyekig megindítja a templomot teljesen megtöltő gyászoló gyülekezet minden tagját, — a b.-n.-bajomi egyház sírkertjében helyeztetett el a halál hosszú nyugalma. A lelkészét vesztett egyház presbyteriuma, miután a temetés napján tartott gyűlésében jegyzőkönyvi kifejezést adott boldogult lelkésze több mint 25 éves eredményes lelkészi működése fölött mélyen érzett hálájának és elismerésének, — az ő halála után is bizonygató óhajtván adni iránta érzett szeretetének és tiszteletének a gyászoló családdal szemben tanúsított kegyeletében, — miután az özvegy családi körülményei s különösen gyermekei neveltetése az eredetileg szándékolt 2 kegyeleti évvel nem voltak összhangba hozhatók, — oly határozatot hozott, miszerint vagy egyszermindenkorra adandó összeggel, vagy pedig később meghatározandó ideig évenként folyósítandó segélylyel — hogy melyik módon, az a következő gyűlésen levén eldöntendő — fogja nyilvánítani kegyeletét. — Jövő számunkban részletes nekrológot fogunk hozni az elhunytól, most pedig fájó szívvel gondolva az ő rettenetes végére, így imádkozunk: „Mi Atyánk, ne vígy minket kísértetbe!”

Az „Egészség” naptáráról. Egyházi lapjaink ajánlása folytán tavaly megszereztem az „Egészség” naptárát, de időközben arról kellett meggyőződnöm, hogy ezen naptárban nincs meg a protestánsok részére szóló naptári rész, hanem a katolikusokéval egy rovatban bánnak el velünk, a minék azután az lett a következése, hogy a sok Mária, meg másféle kath. ünnep miatt életrendtartásom valóságos zavarba jött, úgy hogy egy másik naptár vételével kellett segítenem magamon. Már hiszen ha a naptárszerkesztő orvos urak a protestáns közönség érdekével nem gondolnak, ez az ő dolgok; de hogy egyházi lapjaink melegen ajánljanak kálvinista népünk kezébe oly naptárt, melynek naptári részét semmire se használhatja, sőt egyházhatósági körlevél is ajánlgassa azt, mikor Protestáns naptárunk, Arvaházi naptárunk stb. is van, ez már talán még sem tesz feleslegessé egy kis megjegyzést. Figyelmeztetjük tehát olvasóinkat, hogy ha már az „Egészség” naptárát meg akarják szerezni, e mellett még egy másikra is szükségök leendő, mert annak szerkesztői rólunk megfélekedtek. Addig, míg a hiányt nem pótolják, legjobb, ha mi is megfélekedzünk róluk.

Nehai Révész Bálint irodalmi hagyatékából e héten szétküldöztem a megrendelőknek a III. kötetet is. E szerint én teljesítettem azt, a mire ez évben vállalkoztam. Kérem most már mindazokat, kik még nem küldték be a megrendelési összegét, hogy tartozásukat (2 frt, 4 frt, vagy épen 6 frt) lehetőleg postafordultával küldjék be hozzám. Debreczen, 1892. deczember 17. Csiky Lajos.

Irodalmi ujdonságok. 1. Hit, remény és szeretet könyve. Imádságok és elmélkedések a magyar prot. nép számára Csiky Lajos, debreczeni evang. ref. hittanártól. Harmadik javított kiadás. 1884 január elseje óta két kiadás 11,000 példánya fogyott el ezen imádságos könyvből, mely most 594 lapon 3-ik kiadásban látott napvilágot. Ismertetéséről gondoskodni fogunk. — 2. Gyermeklant. Vallásos énekek gyűjteménye. Különösen vasárnapi iskolai használatra összeállította Farkas Sándor ev. ref. h. lelkész. Második

kiadás. Mindkét mű az angol „Vallásos Iratokat terjesztő Társulat” kiadványaként Hornyánszky V. könyvnyomdájában látott napvilágot. Az utóbbi könyvecskében 60, szebbnél szebb ének foglaltatik, részben zoltáros könyvünkéből, részben ezen könyvecske számára írt új darabok. Azon ügyet, melyet szolgálni akar, a vasárnapi iskolák terjedésének ügyét, igen jól előmozdíthatja e mű, melyet melegen ajánlunk egyházi hatóságaink figyelmébe.

Lapunk jelen számához mellékelve küldjük „Zsinati Értesítőnk” 8-ik s egyszersmind utolsó számát másfél íven. — Ugyanek ezen számunkhoz mellékeljük Löffkovic Árt hur debreczeni ékszerész árjegyzékét, melyet ajánlunk olvasóink figyelmébe.

Szerk. posta. Z. Nyomatás alatt van.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: CSIKY LAJOS.

HIRDETÉSEK.

Ajánlkozás.

Ének- és zenetanítónak ajánlkozik egy jelesen képzett ének- és zenetanító, ki egy vidéki nagyobb városban gymnasiumban 3 év óta működik és orgonista-kántorságot is tanult, minélfogva segédkantori állást is elfogadhat. Órákat adhat zongorán, hegedűn, cimbalmon vagy bármely hangszerezen; állást azonnal elfogadhatja.

Ajánlatok e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Magyarország legrégebb harangöntője

Kis-Gejőczen (Ungmegye), posta Ungvár.

A nagytiszt. lelkész urak becses figyelmébe!

Szállítok harangokat bármily súlyban, utólagos — a harang kipróbálása utáni — fizetéssel, forgatható fa- vagy vaskoronával. Jót állok a legjobb hangképességért, tartósságért és a szállításnál történhető kárkért is. A nem tetsző harangot visszaveszem.

Öntődém, több mint egy százados fennállása óta, közmegelegedésre már nagyon sok harangot szállított, s reményem, hogy becsületes, a kor igényeinek teljesen megfelelő munkámmal a nagytiszt. lelkész urak és a t. közönség bizalmát jövőre is ki fogom érdemelni.

Kiváló tisztelettel

Egry Ferencz,

harangöntő és földbirtokos.

10—10